דסניא ליה · ליבם : **והולד ממזר** · כר"ע : **בעדי הזמה** · שהאחרונים הזימו את הראשונים ואמרו שמעו הייתם דרחמנא דימניהו כדכתיב ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר (דברים יט) ומוקמינן ליה בעמנו הייתם במסכת מכות (דף ה.) : **שאכנס לביתה** · ואינסבא לבעלה : **סיפא דקתני כו'** · הא עד תורה אור

לאחד מהימן בתמיה מי מהימן עד לאחד לומר מתה אשתך ליגמא לאחותה : **אגא** · לא תידוק מיניה הא עד לאחד מהימן דהיא נופה אילטריך לאשמועי' דלא מהימנא ואליבא דר"ע אילטריך דסד"א הואיל ואמר ר"ע יש ממזר מיבמה לשוק חיישא אקלקולא וכי אמרה מת יבמי הגשא קמ"ל דלא מהימנא משום דזימנין דסניא ליה וכדאמרן אבל גבי בעלה לא אמרי' סניא ליה ואית דגרס קמ"ל דאקלקולא דידה חיישא כגון מת בעלי דאי אתי בעלה אמריגן תנא מזה ומזה וכל קלקולי דמתניתין בה הלכך מהימנא אקלקולא דזרעה כגון מת יבמה דאי נמי משקרא לא מקלקלא אגא זרעה ואפילו לר"ע לא חיישא ולא נהירא לי דהא לר"ע היא נופה מקלקלא בכל קלקולי דמתני' כדתנן במסכת גיטין (דף פ.) ולעיל בשמעתין מייתינן לה בתיובתא הכונס את יבמתו והלכה לרתה ונישת כו' תנא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואוקימנא כר"ע אגמא ביבמה לשוק נמי איתא לן כל הני קלקולי ועוד אי איתי לא מיקלקלא למה לי למיתניה כלל הא מסיפא שמעינן דאקלקולא דזרעה לא חיישא דקתני איתה גאמנת לומר מתה לאחותי שאכנס לביתה והני ודאי לדברי הכל ממזריס נינהו וקתני דלא מהימנא וכ"ם מת יבמי דחייבי לאוין בעלמא נינהו אגא הא אילטריך לאשמועינן דאע"ג דאיתי מיקלקלא דתנא מבעלה ומיבם לא מהימנא משום דזימנין דסניא ליה : **לאיסור כרת** · לומר מת בעלך הגשאי : **לא נתגרשה אגא מאישה** · כגון שכתב לה גט ואמר לה הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת לכל אדם שלא נתגרשה זו לגמרי אגא מאישה נפרדה : **פסולה לכהונה** · אם מת והותרה ליגשא : ה"ג והייטו ריח הגט דפוסל בכהונה : **מתני' מותרת לחזור לו** · דקדושי שניה איגן כלום והרי היא כזנות ואמר בגמ' (נקמן לה.) אותה שכיבתה אוסרתה ואין שכיבת אחותה אוסרתה :

ומוחר

דסניא ליה אמר להו רב ששת תניתוה אמרו לה מת בעליך ואח"כ מת בנך ונשאת ואח"כ אמרו לה חילוף היו הדברים תצא והולד ראשון ואחרון ממזר היכי דמי אילימא תרי ותרי מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני ועוד ממזר ספק ממזר הוא וכ"ת לא דק האמרקתני סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש"מ דדוקא קתני אלא לאו חד וטעמא דאתו בי תרי אכחשוה הא לאו הכי מהימן לעולם תרי ותרי וכדאמר רב אחא בר מניומי *בעדי הזמה הבא נמי בעדי הזמה א"ל רב מרדכי לרב אשי ואמרי ליה רב אחא לרב אשי ת"ש *אין האשה נאמנת לומר מת יבמי שאנשא ולא מתה אחותי שאכנס לביתה היא ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן וליטעמיך אימא סיפא אין האיש נאמן לומר מת אחי שאייבם את אשתו ולא מתה אשתי שאשא את אחותה הוא ניהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה משום עיגונא אקילו בה רבנן אלא גבי איש מאי איכא למימר אלא כי איצטריך לר"ע איצטריך סד"א הואיל וא"ר עקיבא יש ממזר מחייבי לאוין אימא חיישא אקלקולא(ה)דזרעא ודייקא קמ"ל (דאקלקולא דידה חיישא אקלקולא דזרעא לא חיישא) רבא אמר *עד אחד נאמן ביבמה מק"ו *לאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא כל שכן א"ל ההוא מרבנן לרבא היא עצמה תוכיח דלאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא התרת ואלא איהי מ"ט לא מהימנא דכיון דזימנין דסניא ליה לא דייקא ומינסבא עד אחד נמי דכיון דזמנין דסניא ליה לא דייקא ומינסבא : זה מדרש דרש רבי אלעזר בן מתיא וכו' : *אמר רב יהודה אמר רב הוה ליה לר' אלעזר למדרש ביה מרגניתא ודרש ביה חספא מאי מרגניתא *דתניא °ואשה גרושה מאישה ²אפילו לא נתגרשה אלא מאישה פסולה לכהונה והיינו ריח הגט דפוסל בכהונה : **מתני'** ³מי שהלכה אשתו למדה"י באו ואמרו לו מתה אשתך ונשא את אחותה ואח"כ באת אשתו מותרת לחזור לו

ודייקא כה

דאפילו במת בנך ואח"כ מת בעליך קאמר דהא לא תיבעי לך דכיון דגאמנת לומר מת בעלי ואתייבם ולא חיישינן דלמא משקרא משום דמרחמא ליה דאי הוה לן למיתה דלמא לא דייקא שפיר משום דמרחמא ליה וסמכה אעד א"כ לא הוה לן להימנה במת בעלי ואתייבם דדלמא משקרא משום דמרחמא ליה אגא ודאי משום דמרחמא ליה איה מוגעת מלדקדק שפיר ואע"ג דדייקא שפיר מ"מ היא נופה לא מהימנא לומר מת בנה ואחר כך מת בעלה אגא האמינה רבנן אגא במיתת בעלה לאפוקה מחזקת איסור אשת איש על ידי דיוק שלה משום עגונא אבל לאפוקה מחזקת איסור ליבם לא לו להאמינה ואע"ג דדייקא שפיר ויש להאמינה על ידי עד אחד (ב) : **כי** תיבעי לך יבמה לעגמא · דהתם איכא לאמר טפי דלא דייקא שפיר משוסדסניא ליה אע"ג דמשוסדמרחמא ליה לא שבקה מלמידק משום דסניא שבקה טפי שגדולה שגאת העונות מאהבת החובות ושכיח טפי דסניא ליה מדמרחמא ליה כדמשמע בסוף האשה שלום (נקמן דף קיז. ודף קיח:) ועוד שיותר קשה לה כשתפול לפניו כשעונאה אותו ממה שעת כשאוהבת אותו דכשאוהבת אותו אין לה כ"כ עוז כשתפול לפניו כי שמא יחנון ואפילו יכנס איה שמחה כל כך כי הרבה יש לה למלות כיולת בו או עוביים ממנו אבל אם שונאתו איה יכולה להגלל ממנו להגשא לאחר אם לא יחנון ועל כרחך צריכה ליגשא לשני לה או תתענן להכי מיבעיא ליה אי עיקר טעמא הוא משום דדייקא והכא לא דייקא שפיר ואי טעמא משום דעבידא לאיגלויי הוא איכא למסמך אדיוקא פורתא ה"ג דייקא קנא אע"ג דסניא ליה וא"ת ומאי קמיבעיא ליה והתנן בהאשה שהלכה (שם) שהיא נאמנת לומר מת בעלה ואח"כ מת בנה כיון דאיכי מהימנא כ"ש עד אחד וי"ל דאיכי מהימנא משום דאיתי לה מיגו דאי בעיא אמרה מת בעלי ושתקה מכן אבל בעד איכא למיתה שמא שכרוהו *)או שונא אותה או היא עלמה חשודה לקלקלה היכא דמסמכה עליה ולא דייקא שפיר ולכך אין להאמינו כמותה דאיכי איתי לה מיגו ואיהו ליתי ליה מיגו דסבר אי אסהידנא אבטל לחודיה כי שמעה דמת הבן תחקור איזה מת ראשון ולא אוכל לקלקלה אבל אי אסהידנא אתרוייהו אבן ובטל

כי שמעה נמי דמת בן סמכא עילואי ומיקלקלא ואפילו מהימן כאן עד בהגך תרתי בעיי איכא איכא למיבעי לקמן עד אחד בקטטה ועד אחד במלחמה דאיכא למימר דהכא דייקא טפי מהתם והתם נמי הכי בעי אי עיקר טעמא משום דדייקא ובעינן דיוקא רבה או עיקר טעמא משום דעבידא לאיגלויי ולהכי סמכינן אדיוקא זוטא כי הכהו :

וליטעמיך סיפא דקתני אין האיש נאמן כו' · וא"ת ל"ל למידק מסיפא מגופה הוה ליה לאקשויי איכף עד אחד נאמן לומר מתה אחותה שתכנס לביתה דמאי עיגונא שייך התם דאי לא מינסבא לאחי מינסבא לאחריגא ואמר ר"י דהוי מצי לדמויי גבי אשה שייך לומר עיגונא אפילו בכי האי גוונא דשמא לא תמצא אדם שישאנה אבל מתה אשתו אשתו אחותה התם לא חזינא דבעיא לאינסובי ליה דהא משום גברא קאתי האי עד דמשמע ליבמה וא"ת מ"מ יכול לדקדק דע"כ לא מהימן עד אחד במתה אחותה שתכנס לביתה ואפילו שייך בה עיגונא דהא לא דייקא הכא כיון דליכא חומר בסופה ולפי מה שפירשתי לעיל (דף לג: ד"ה עד) דנשים מורגלות לדקדק ניחא :

לרבי עקיבא איטרייך · לרבנן לא איטרייך אע"ג דהוי ממזר מדרבנן כדפי' לעיל (דף לב: ד"ה אבל) : **לאיסור** כרת התרת · פר"י דעד אחד נאמן לומר מת בעלה שתתייבם ולא אמר דלא דייקא משום דמרחמא ליה לאיסור לאו לא כ"ש דלא אמריגן משום דסניא ליה לא דייקא אבל מה שפירש בקונטרס לאיסור כרת מת בעלך תגשא אין נראה לר"י דהתם ליכא טעמא למימר דלא תידוק כי הכא דסניא ליה : **דיא** טעמה תוכיח · דנאמנת לומר דתתייבם אע"ג דמרחמא ליה ואינה נאמנת לומר מת יבמי משום דסניא ליה :

*) עי' נרא"ש כאן סי' ד'.

ואע"ג

הגהות הב"ח

(ה) גם' חייסא אקלקולא ודייקא קמ"ל כנ"ל ותיכא דזרעא נמחק: (כ) תוס' ד"ה כי תיבעי וד"ה כי תיבעי לך למאי יכמה הד"מ ·

נר מצוה

נת א מיי' פ"ג מהל' יבום הלכה ה סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי' קנח סעיף ג :

נט ב מיי' פ"י מהלכות גירושין הל' ח סמג לאוין קנג טוש"ע שם סימן ו סעיף ח וסימן קז סעיף ג :

ס ג מיי' פ"י מהלכות גירושין הלכה ט סמג שם טוש"ע שם סימן מו סעיף כז :

תוספות ישנים

דים לה מגו [וכמש"כ בתוס'] : לאיסור כרת התרה לאיסור וכו' פ"ה לאיסור אגא אים ול"ג דא"כ הו"ל לאיסור מיפה ועוד דעל זה אגו דנין לומר אע"ג ד כ א מ ן נאמנות אגא אים לא מהימנא הכא מ ש ו ם דמסניא ל י ה ול"ל לאיסור כ ר ת הייגו להתירה ליבם [וכמש"כ בתוס' ד"ה לאיסור] :

תוספות חד מקמאי

בה רבנן הבא נמי לא משקר · א"ל רב ששת תניתוה אמרו לה מת בעלה ואח"כ מת בנה ונשאת ואחר כך א"ל הלוף הדברים תצא והולד ממזר מראשון ומאחרון ה"ד אילימא תרי ותרי מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני ועוד ממזר (ספק) [ודאי] ממזר (ודאי) [ספק] הוא וכ"ת לא דק והא מדקתני סיפא הולד ראשון ממזר והאחרון אינו ממזר מכלל ש"מ דדוקא קתני אלא(ה)לאו כרתשי ופעמא דאתו בתרי ו ב ת ר י ואכחשינהו הא לאו הכי מהימן לא לעולם תרי ותרי ובעדי הזמה:וקשי' לן לרב ששת דמוקי למתני' בעידי הכחשה למה לי ל מ פ ש ט א ממתני' והא בפ' שלום בינו ל ב י נ ה אמרינן דאפילו איהי מהימנא דתנן התם ה א ש ה ש ה ל כ ה היא ובעלה ובנה למ"ה ו כ א ת ואמרה מת בעלה ואחר כך בנה נאמנת וי"ל ד ל מ א מתני' כגון שהעידו עדים שמת הבעל והבן ולא ידעי' הי מיניהו מת ראשון ובכה"ג כשאמרה האשה מת בעלה ואח"כ בנה נאמנת אבל היכא דלא שמעו ב מ י ת ת הבן והבעל לעולם אימא לך דלא מ ה י מ נ א להכי פשטה רב ששת ממתני' וקתני סיפא דומיא דרישא דא"ל מת בעליך מה התם אפילו בדלא שמעו במיתת הבעל כלל עד אחד נ א מ ן דסיפא נמי עד אחד נאמן ועוד דבהאי בבא נמי קתני רישא דא"ל מת בעלה ואח"כ בנה ונשאת דומיא דסיפא דא"ל מת בנה ואח"כ בעלה וכי היכי דסיפא

דנתיבמה מהימנא בכל ענין אפי' לא שמעו במיתת הבעל והבן אלא ע"פ אשה [ה"נ ברישא מהימנא בכל ענין] זה התירוץ קבלתי מאבא מורי ע"ה הוא כתוב בס' המאור. א"ל רב [מרדכי] לרב אשי ת"ש אין אשה נאמנת לומר מת יבמי שאנשא [ולא] מתה אחותי שאכנס לביתה הי ניהי דלא מהימנא הא עד אחד מהימן פי' ואיידי דתנא נבי מת יבמה שאנשא באשה תנא נמי במיתת אחותה באשה אע"ג דמילתא דפשיטא היא דער אחד לא מהימן שאכנס לביתה ולפעמיך סיפא דקתני אין האיש נאמן לומר מת אחי שאייבם אשתו ולא נאמן לומר מתה אשתו שישא אחותה איהו דלא מהימן הא עד אחד מהימן בשלמא גבי אשה משום עגונא הקילו בה רבנן אלא איש מאי איכא למימר והכא לא מצית למימר דמשום רישא דאייבם אשתו הוא דנקט אין האיש נאמן אבל עד אחד נאמן ואיידי דתנא רישא תנא סיפא הא לא מצית למימר דמילתא פשיטא היא בכל הדיא פרקא שאין הכבם

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com